

Anbefalinger til konkrete tiltak i rapporten fra Finansdepartementets betalingsutvalg

Betalingsutvalget har gjennom sin 100 sider lange rapport, kommet med en rekke anbefalinger der også personvernet er et viktig tema. Under lister vi opp særlig relevante tiltak og anbefalinger fra utvalget. Disse vil Finans Norge i samarbeid med vår medlemsmasse vurdere nærmere og gi våre innspill til i et kommende hørings svar.

Tiltakene i dette dokumentet er hentet fra rapporten [NOU 2024: 21 på regjeringen.no](#).

Tiltak for å sikre finansiell inkludering

- Myndighetene og finansnæringen bør lage et rammeverk for basis banktjenester. Basis banktjenester skal sikre at alle kan få tilgang til et minstenivå av banktjenester som man trenger for å fungere i samfunnet, og bør utstyres med beløpsgrenser og andre grenser slik at konsekvensene ved eventuell hvitvasking er svært lave. Myndighetene må også sikre at regelverket ikke medfører at brukergrupper blir ekskludert fra basis banktjenester for eksempel som følge av krav til gyldig ID. Myndighetene bør derfor gi unntak fra plikten til å foreta enkelte kundetiltak, som krav til gyldig ID, for basis banktjenester..
- Myndighetene og finansnæringen bør utarbeide veiledere om finansiell inkludering, som i større grad enn i dag er tydelige på hva som er akseptabel risiko og dermed gjør det enklere for bankene å sikre at de oppfyller kontraheringsplikten i finansavtaleloven.
- Arbeidet med å etablere en offentlig eID på «høyt» sikkerhetsnivå bør prioriteres. BankID er ikke en forutsetning for å få og håndtere et kundeforhold i en bank, men bankene oppfordres til å utarbeide felles standarder for oppfølging og informasjon om alternativer som kan benyttes i stedet i tilfeller hvor kunden ikke oppfyller kravene til å få utstedt en BankID.
- Finansnæringen oppfordres til å vurdere om kravene til ID ved bruk av ulike betalingstjenester kan differensieres i større grad enn i dag, og utforske muligheten for å lage en enklere BankID. Vipps oppfordres til å vurdere å akseptere andre digitale ID-er i tillegg til BankID.
- Arbeidet med å oppdatere og tydeliggjøre regelverket for universell utforming av IKT bør prioriteres.
- Bankene må fortsette å følge opp Bransjenorm finansiell inkludering, og gi god informasjon til helt eller delvis ikke-digitale kunder. Bransjenormen bør revideres i takt med at samfunnet endrer seg, slik at dette også i fremtiden er et verktøy for å bidra til finansiell inkludering

- Hjelp til personer som ikke er i stand til å håndtere betalinger må foregå i ryddige former, gjennom fullmaktsløsninger eller vergeordninger. Fremtidsfullmakt er et godt tilbud, men myndighetene bør se på muligheten for ytterligere forbedring.
- Næringen bør vurdere å tilby løsninger for digital betaling, f.eks. i form av et «småpengekort», som kan fungere som hjelpemiddel og være et nyttig alternativ til kontanter for personer som kan ha behov for å gjøre enkle betalinger i butikk men som ikke bør eller kan håndtere et ordinært debet- eller kredittkort. Småpengekortet må være så enkelt i bruk at de som ikke bør eller kan håndtere et ordinært debet- eller kredittkort kan håndtere småpengekortet. I den grad det er begrensninger i regelverket som er til hinder for at et slikt kort kan tilbys, bør myndighetene vurdere å gjøre endringer som legger til rette for en slik løsning.

Tiltak for å sikre tilstrekkelig beredskap

- BankAxept har gode beredskapsløsninger. Disse løsningene bør videreutvikles slik at de forblir effektive. BankAxept har ansvar for samfunnsviktige og kritiske oppgaver. Det bør vurderes om dette ansvaret er tilstrekkelig hensyntatt i virksomhetens rammebetingelser og organisering. Videre bør det vurderes om det er behov for pålegg for å sikre tilstrekkelig utbredelse av den utvidete reserveløsningen hos viktige forhandlere av nødvendighetsvarer.
- Den utvidete BankAxept-reserveløsningen bør forlenges utover syv dager.
- Det bør vurderes om det bør etableres en utvidet STIP-løsning for betaling av nødvendighetsvarer i en langvarig krisesituasjon.
- I svært alvorlige krisesituasjoner bør det gis mulighet for uttak og innskudd av kontanter i løsningen «Kontanter i Butikk» (KiB) også når den utvidete BankAxept-reserveløsningen er i bruk.
- Aktører i handelsnæringen – spesielt forhandlere av nødvendighetsvarer – anbefales å etablere elektroniske beredskapsløsninger som utfyller STIP og BankAxept-reserveløsningene, blant annet reserve kassasystemer. Handelsnæringen bør også utrede mulighetene og hensiktsmessigheten av å etablere beredskapsplaner for kontanthåndtering i situasjoner uten virksomme elektroniske kassasystemer.
- Myndighetene bør sette i gang et arbeid med å etablere et eget regelverk på betalingsområdet til bruk i alvorlige beredskapssituasjoner. Et slikt regelverk bør inneholde ulike tiltak som kan iverksettes raskt om det skulle bli nødvendig.

Tiltak for å sikre personvernet

- Personvern skal være en integrert del av fremtidig utvikling av nye betalingstjenester, og også programvareprodusenter og utviklere av elektroniske betalingstjenester må overholde prinsippene om innebygd personvern i personvernforordningen.
- Ut fra personvernhensyn er det behov for et tilstrekkelig innslag av anonymitet i betalingsmiksen. Kontanter gir i utgangspunktet mulighet til å betale anonymt, men er samtidig relativt lite i bruk. Et godt regulert digitalt alternativ til kontanter som muliggjør at anonyme betalinger kan skje elektronisk, kan bidra til personvernet, men vil også være attraktive for kriminelle og må utstyres med beløpsgrenser og andre restriksjoner som kan sikre en god avveining mellom behovet for anonymitet for å sikre personvernet, og behovet for bekjempelse av økonomisk kriminalitet. Et digitalt alternativ som gir mindre sporbarhet, bør være på plass før bruken av kontanter synker til et så lavt nivå at de ikke gir reell anonymitet.